

Novine u jurisprudenciji Vrhovnog suda Republike Srpske

Pripremila: Tanja Miletić, Vrhovni sud Republike Srpske

Uvod

Za ovaj broj časopisa izdvojeno je šest odluka donesenih u Vrhovnom sudu Republike Srpske u drugoj polovini 2018. godine. U tim odlukama razmatrana su i analizirana aktualna pitanja, te u cilju ujednačavanja sudske prakse zauzeti određeni pravni stavovi.

Izvojene su dvije odluke donesene unutar Krivičnog odjeljenja, pri čemu je jedna odluka donesena u postupku po žalbi na prvostepenu presudu (13 O K 003818 18 Kž), a drugu odluku je donijelo trećestepeno vijeće Vrhovnog suda Republike Srpske (84 O K 048717 18 Kžž). Izdvojene su po dvije odluke donesene po vanrednim pravnim lijekovima unutar Građanskog odjeljenja (rješenje br. 95 O P 045768 18 Rev i 71 O Mal 172679 17 Rev) i Upravnog odjeljenja (presude br. 11 O U 017892 16 Uvp i 11 O U 015616 16 Uvp).

Predmet broj 13 O K 003818 18 Kž – Zakonitost dokaza (lica koja mogu odbiti svjedočenje), član 148 stav 4 Zakona o krivičnom postupku

Činjenice i navodi iz žalbe

Prvostepenom presudom optuženi A.H. i D.M. oglašeni su krivim zbog krivičnog djela Razbojništva iz člana 233 stav 2 u vezi sa stavom 1 Krivičnog zakona Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 49/03, s izmjenama; dalje: KZ RS-a) i osuđeni na kazne zatvora u trajanju od po 8 (osam) godina.

Protiv navedene presude žalbe su blagovremeno izjavili optuženi i njihov branilac zbog bitnih povreda odredba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, predlažući da se žalbe usvoje i pobijana presuda ukine. Osporavajući zakonitost pribavljanja dokaza u istrazi, sve žalbe ističu da je zapisnik o saslušanju svjedoka B.M. iz istrage nezakonit dokaz na kojem se ne može zasnivati presuda, tvrdnjom da je u vrijeme davanja izjave imenovana imala svojstvo privilegovanog svjedoka jer je bila u vanbračnoj zajednici s optuženim D.M, a da je njen iskaz uzet na tipiziranom obrascu iz kojeg se ne vidi da li je u smislu člana 148 Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 53/12; dalje: ZKP RS-a) upozorena da nije dužna da svjedoči, te da se ona nije izičito odrekla tog prava.

Odluka

Vrhovni sud Republike Srpske nalazi da izneseni žalbeni prigovori nisu osnovani. Naime, suprotno stanovištu odbrane, svjedokinja B.M. je propisno upozorena u smislu člana 148 stav 1 ZKP RS-a da nije dužna da svjedoči i nakon toga se ista jasno i izričito odrekla ovog prava, navodeći: „Želim svjedočiti,“ a zatim potpisala zapisnik na kraju stranice na kojoj je ta izjava i unesena. Isto tako, navedeni zapisnik se može koristiti kao dokaz obzirom da je i prema izjavi samog optuženog D.M. prije više godina vanbračna zajednica prestala da postoji, pa ova svjedokinja više i nema svojstvo privilegovanog svjedoka. Žalbeni prigovori kojima se ističe da navedena upozorenja postoje i u ostalim zapisnicima o saslušanju svjedoka koji nisu privilegovani su potpuno irelevantni, jer ono što je relevantno

je da je u zapisniku o saslušanju svjedokinje B.M. konstatovano upozorenje u smislu člana 148 stav 1 ZKP RS-a i nakon toga stoji njena izričita izjava: „Želim svjedočiti,“ te se na kraju te stranice nalazi njen potpis. Uz to, u vrijeme održavanja pretresa pred prvostepenim sudom ista više nije imala svojstvo privilegovanog svjedoka, zbog čega je i po ocjeni ovog suda taj zapisnik zakonit dokaz i na njemu se može zasnivati sudska odluka. Nalazeći da nisu osnovani ni ostali žalbeni prigovori optuženih i njihovog branioca, ovaj sud je navedene žalbe odbio i prvostepenu presudu potvrdio.

Predmet broj 84 o K 048717 18 Kžž – Koristoljbljiva zloupotreba službenog položaja, član 347 stav 4 u vezi sa stavom 3 Krivičnog zakona Republike Srpske

Činjenice i navodi iz žalbe

Prvostepenom presudom oslobođen je od optužbe V.R. na osnovu člana 298 stav 1 tačka v) Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 53/12 i 91/17; dalje: ZKP RS-a) da je u vrijeme, na mjestu i na način opisan u izreci te presude počinio krivično djelo Zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja iz člana 347 stav 4 u vezi sa stavom 3 Krivičnog zakona Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12 i 67/13; dalje: KZ RS-a).

U postupku po žalbi na navedenu presudu drugostepeni sud je uvažio žalbu tužioca te preinačio prvostepenu presudu tako što je optuženog oglasio krivim da je na način opisan u izreci te presude počinio krivično djelo Zloupotrebe službenog položaja ili ovlašćenja iz člana 347 stav 4 u vezi sa stavom 3 KZ RS-a, pa ga je za navedeno krivično djelo osudio na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine.

Protiv ove presude drugostepenog suda branioci optuženog su blagovremeno izjavili zajedničku žalbu zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona i pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, s prijedlogom da se žalba uvaži te preinači drugostepena presuda i oslobodi od optužbe optuženi ili eventualno ukine ta presuda i predmet uputi na ponovno suđenje.

Odluka

Pobijanom presudom optuženi je oglašen krivim da je izvršio teži oblik koristoljubive zloupotrebe službenog položaja iz člana 347 stav 4 u vezi sa stavom 3 KZ RS-a, koji se manifestuje u tome da je iskorištavanjem svog položaja šefa ekspoziture „P.I.B.“ a.d. S.B. u B. pribavio imovinsku korist za drugoga u iznosu koji prelazi 50.000,00 KM. Subjektivna strana navedenog krivičnog djela se, pored umišljajnog oblika vinosti, ogleda u namjeri pribavljanja imovinske koristi sebi ili drugom pa je za postojanje navedenog oblika ovog krivičnog djela potrebno da je učinilac svjestan da zloupotrebljava svoj položaj u namjeri pribavljanja imovinske koristi preduzimajući neku od alternativno propisanih radnji izvršenja djela koje se manifestuju u tri oblika, i to kao: iskorištavanje službenog položaja ili ovlaštenja, prekoračenje granica službenog ovlaštenja i nevršenje službene dužnosti. Činjenični opis djela koncipiran u izreci pobijane presude eksplicitno označava subjektivnu stranu djela koja pored umišljaja uključuje namjeru pribavljanja imovinske koristi za određena pravna lica (označena u izreci prvostepene presude) kao bitan element krivičnog djela zloupotrebe službenog položaja ili ovlaštenja predviđenog u stavu 4 u vezi sa stavom 3 člana 347 KZ RS-a. Pri tome se ova koristoljubiva zloupotreba službenog položaja konkretizuje kao iskorištavanje službenog položaja postupanjem optuženog na način koji je u suprotnosti s odredbama člana 17 stav 2 Zakona o unutrašnjem platnom prometu („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 12/01) koje regulišu pitanje ovlaštenih lica za potpisivanje naloga za plaćanje s računa učesnika u platnom prometu i odredbama člana

18 istog zakona koje regulišu način postupanja s nalozima za plaćanje i dokumentima učesnika u platnom prometu koji nisu popunjeni na propisan način. Osim toga, u činjeničnom opisu djela u izreci radnja Zloupotrebe položaja se podvodi pod kršenje Procedura o prijemu i obradi naloga za plaćanje (tačka 3.3.) koje definišu postupak kontrole ispravnosti naloga za plaćanje. Slijedom toga, u konkretnom slučaju svijest optuženog da zloupotrebljava službeni položaj kršenjem odredbi člana 17 stav 2 Zakona o unutrašnjem platnom prometu podrazumijeva da je on bio svjestan činjenice da naloge za prenos sredstava kritičnog događaja nije potpisalo lice čiji je potpis bio deponovan u kartonu deponovanih potpisa za imaoca računa STR „A.“, pa da je i pored toga izdao nalog radnici banke za provođenje naloga za prenos sredstava sa računa ovog pravnog lica na račun banke, a u svrhu isplate dospjelih dugovanja po osnovu kredita (glavnice i kamate) pravnih lica navedenih u izreci presude. Dakle, za postojanje navedenog krivičnog djela u radnjama optuženog u konkretnom slučaju od odlučnog značaja je činjenica da li je optuženi znao da naloge za plaćanje kritičnog događaja nije potpisalo lice čiji je potpis bio deponovan u kartonu deponovanih potpisa za imaoca računa STR „A.“

Drugostepeni sud prihvatata zaključak prvostepenog suda kako nema dovoljno dokaza da je optuženi znao da naloge za prenos nije potpisalo lice čiji je potpis bio deponovan u kartonu deponovanih potpisa za imaoca računa STR „A.“ (radi čega je, prema obrazloženju presude, djelimično izmijenio činjenični opis optužnice tako što je izbacio ove činjenice jer nisu dokazane tokom postupka), a potom dalje u obrazloženju presude razvija tezu da nije od značaja činjenica da li je optuženi znao da naloge za prenos nije potpisalo lice čiji je potpis deponovan u kartonu deponovanih potpisa za imaoca računa STR „A.“ Navedeni razlozi u obrazloženju presude u pogledu ove činjenice od odlučnog značaja su u protivriječnosti sa utvrđenjem u izreci presude, po kojem se koristljubiva zloupotreba službenog položaja optuženog manifestuje u postupanju suprotnom odredbama člana 17 stav 2 Zakona o unutrašnjem platnom prometu, člana 18 istog zakona i tačke 3.3. Procedura o prijemu i obradi naloga za plaćanje, jer takav činjenični opis radnje izvršenja djela, s obzirom na sadržaj navedenih zakonskih odredbi i internog akta banke, nesumnjivo podrazumjeva da je optuženi bio svjestan činjenice da naloge za prenos nije potpisalo lice čiji je potpis bio deponovan u kartonu deponovanih potpisa za imaoca računa STR „A.“ Radi iznjetog, ovaj sud je nalazeći da je osnovana žalbena tvrdnja da je pobijana presuda zahvaćena bitnom povredom odredaba krivičnog postupka iz člana 311 stav 1 tačka k) ZKP RS-a u formi nerazumljivosti izreke presude, protivriječnosti izreke razlozima i nedostatku razloga o odlučnim činjenicama, uvažio žalbu branilaca optuženog, pobijanu presudu ukinuo i predmet vratio drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

Predmet broj 95 o P 045768 18 Rev – Karakter odluke donesne po zahtjevu za vraćanje maloljetnog djeteta i dozvoljenost revizije u tim postupcima, član 1 stav 2 i član 25 Zakona o vanparničnom postupku i članovi 11 i 19 Konvencije o građansko-pravnim aspektima međunarodne otmice djece

Činjenice i revizioni navodi

Prvostepenom presudom (pravilno je: rješenje) odbijen je kao neosnovan zahtjev tužiteljice (pravilno je: predlagateljice) za vraćanje maloljetnog djeteta u Republiku Njemačku i predlagateljica je obavezana da tuženom (pravilno je: protivnik predlagača) nadoknadi troškove postupka. Dopunskom odlukom prvostepenog suda odbijen je kao neosnovan zahtjev da se uredi pravo na viđanje maloljetnog djeteta s predlagateljicom kao majkom djeteta. Drugostepenom presudom (pravilno je: rješenje) žalba protivnika predlagača je odbijena i navedene prvostepene odluke su potvrđene.

Predlagateljica revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka počinjenih u postupku pred drugostepenim sudom i pogrešne primjene materijalnog prava, posebnih odredaba Konvencije o građansko-pravnim aspektima međunarodne otmice djece i predlaže

da se ta odluka preinači i naredi hitan povratak djeteta u Republiku Njemačku. Protivnik predlaže u odgovoru na reviziju je predložio da se revizija odbaci kao nedozvoljena ili da se odbije kao neosnovana.

Odluka

U ovom postupku mjerodavno materijalno pravo je Konvencija o građansko-pravnim aspektima međunarodne otmice djece – Hag, 25. oktobar 1980. godine („Službeni list SFRJ“ – Međunarodni ugovori, br. 7/91) koja je u Bosni i Hercegovini preuzeta notifikacijom o sukcesiji međunarodnih ugovora SFRJ-a (dalje: Konvencija). Postupak za povratak djeteta u smislu odredbi člana 11 Konvencije sprovode sudovi (kakav je ovdje slučaj) ili upravni organi. Prema odredbi člana 12 stav 1 navedene Konvencije, ako je dijete nezakonito odvedeno ili zadržano u smislu odredbi člana 3 Konvencije, a na dan početka postupka pred sudom ili upravnim organom države ugovornice u kojoj se dijete nalazi je proteklo manje od jedne godine od dana nezakonitog odvođenja ili zadržavanja djeteta, nadležni organ će naložiti hitan povratak djeteta. Odluka na osnovu ove Konvencije u smislu odredbe člana 19 u vezi s povratkom djeteta neće se smatrati meritornom o bilo kom pitanju u vezi s pravom na staranje. Imajući u vidu pomenutu odredbu člana 19 Konvencije koja određuje pravnu prirodu naloga o povratku djeteta kao nemeritorne odluke, te da posebnim propisima nisu uređena pravila postupka pred redovnim sudom za primjenu Konvencije, ovaj sud nalazi da se, saglasno odredbi člana 1 stav 2 Zakona o vanparničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 36/09 do 91/16; dalje: ZVP) u postupku izdavanja naloga (kao i odbijanja tog naloga) za povratak djeteta primjenjuju opšte odredbe ZVP-a jer se ne radi o sporu za zaštitu povrijeđenog ili ugroženog prava da bi se primjenjivale odredbe Zakona o parničnom postupku.

U ovoj vanparničnoj pravnoj stvari nižestepene odluke povodom zahtjeva predlagateljice podnesenog centralnom izvršnom organu Republike Njemačke, koji je dostavljen centralnom izvršnom organu, Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine – dakle, ne po tužbi imenovane kojom se pokreće parnični postupak – su donesene u parničnom postupku. Međutim, po ocjeni ovoga suda, ta okolnost sama po sebi odluku suda ne čini nezakonitom i samo zbog toga ne postoji povreda odredaba parničnog postupka koja bi bila od uticaja na zakonitost pobijane odluke (čak štaviše, dokazni postupak u parničnom postupku je „širog obima“ u odnosu na vanparnični postupak, što je u interesu stranaka u ovom vanparničnom postupku). Ocjenjujući dozvoljenost revizije predlagateljice protiv navedene drugostepene odluke u smislu člana 25 ZVP-a, saglasno kojoj je revizija u vanparničnom postupku dozvoljena samo ako se odlučuje o stambenim stvarima i naknadi za eksproprisanu nepokretnost, što ovdje nije slučaj, ovaj sud je našao da predmetna revizija u ovoj vanparničnoj pravnoj stvari nije dozvoljena.

Predmet broj 71 o Mal 172679 17 Rev – Odgovornost upravljača puta za štetu, članovi 33, 37 i 31 stav 2 Zakona o javnim putevima – prečišćen tekst, u vezi s članom 154 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima

Činjenice i revizioni navodi

Tužbenim zahtjevom tužilac traži da se obaveže tuženi da mu na ime naknade materijalne štete na putničkom motornom vozilu isplati iznos od 3.078,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, koja šteta je prema rezultatima dokaznog postupka proizašla iz nezgode koja se desila na auto-putu Banjaluka – Gradiška, u mjestu Aleksandrovac, u kojoj je učestvovao vozač N.M. s vozilom u svojini tužioca na koje su sa lijeve strane „izletjela“ dva psa, te je došlo do kontakata vozila i jednog psa, uslijed čega je vozilo tužioca oštećeno.

Nižestepeni sudovi su, cijeneći provedene dokaze, obavezali tuženog da tužiocu nadoknadi pričinjenu materijalnu štetu, te su pozivajući se na odredbe člana 173 Zakona o obligacionim odnosima

(„Službeni list SFRJ“ br. 29/78 do 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 17/93 do 74/05; dalje: ZOO) i članova 13 i 40 d) Zakona o javnim putevima – prečišćen tekst („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 16/10; dalje: ZJP) našli da u konkretnom slučaju tuženi odgovara po principu objektivne odgovornosti jer nastala šteta potiče od opasne stvari – psa čiji je izlazak na auto-put tuženi dužan da onemogući.

Tuženi je u reviziji stavio prijedlog da se revizija dozvoli u skladu s odredbom člana 237 stav 3 tačka 1 Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 58/03 do 61/13; dalje: ZPP) jer o pravnom pitanju po kom principu tuženi odgovara za štetu, da li po principu subjektivne ili objektivne odgovornosti, revizijski sud nije zauzeo shvatanje, a što je po njegovom mišljenju važno za obezbjeđenje jedinstvene primjene prava ubuduće.

Odluka

Nalazeći da je postavljeno pravno pitanje važno radi obezbjeđenja jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, ovaj sud je reviziju tuženog dozvolio. Po ocjeni revizionog suda, pas sam za sebe može predstavljati povećanu opasnost prouzrokovanja štete zbog svojih osobina, ali u tom slučaju bi za štetu odgovarao njegov imalac (a ne tuženi), a sama činjenica da se pas našao na auto-putu ne daje putu svojstvo opasne stvari. Povećana opasnost nastanku štete za okolinu kada je u pitanju put kao opasna stvar ogleda se u opasnim svojstvima puta (nagibi, krivine, iznenadne i neočekivane prepreke na putu) i za štetu koja nastane zbog puta kao opasne stvari odgovora se po principu objektivne odgovornosti bez obzira na krivicu (član 154 stav 2 i član 173 ZOO-a). Put može imati karakter opasne stvari samo dok se na njemu odvija javni saobraćaj, jer se samo u u uslovima korištenja (upotrebe) puta može stvoriti takva situacija u kojoj može nastupiti šteta koja potiče od puta kao opasne stvari i za ovakve štete odgovora odgovorno lice uvijek, izuzev ako dokaže da konkretna šteta nije bila prouzrokovana od puta kao opasne stvari, kada se može osloboditi odgovornosti (član 177 ZOO-a).

Imajući u vidu relevantne odredbe ZJP-a (članovi 33, 37, te član 31 stav 2) koje predstavljaju *lex specialis* u odnosu na odredbe ZOO-a, u smislu kojih javno preduzeće odnosno organ upravljanja javnim putevima odgovara za štetu ako je šteta nastala zbog propuštanja blagovremenog izvršenja pojedinih potrebnih radova i preduzimanja odgovarajućih mjera na održavanju javnih puteva (propisanih članom 33 ovog zakona), proizlazi da pravni subjekti kojima je posebnim propisom povjereno održavanje, zaštita, korištenje i upravljanje javnim putevima za štetu prouzrokovanu neodržavanjem puteva odgovaraju po principu subjektivne odgovornosti koja je zasnovana na pretpostavljenoj krivici. U tom slučaju, saglasno odredbi člana 154 stav 1 ZOO-a, teret dokazivanja u cilju oslobađanja od odgovornosti leži na pravnom licu kojem je posebnim propisima povjereno upravljanje i održavanje puteva (iz članova 13 i 20 stav 1 ZJP-a), pa se tako potpuno ili djelimično može osloboditi odgovornosti za štetu i zbog slučaja koji se desio učesniku u saobraćaju. Stoga, kako je u konkretnom slučaju uslijed pogrešnog pravnog shvatanja drugostepeni sud propustio ocijeniti odlučne žalbene navode i utvrditi odlučne činjenice za presuđenje, predmetnu reviziju je valjalo usvojiti, drugostepenu presudu ukinuti i predmet vratiti tom sudu na ponovno suđenje.

Predmet broj 11 O U 016823 15 Uvp – Tužba zbog „ćutanja uprave“, članovi 8 i 17 Zakona o upravnim sporovima

Činjenice i navodi iz zahtjeva za vanredno preispitivanje presude

Iz podataka spisa proizlazi da je tužiteljica 30.11.2012. godine podnijela zahtjev tuženom Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida RS-a (dalje: Fond) za povrat doprinosa za III i IV kvartal 2011. godine, pa budući da tuženi nije u zakonskom roku odlučio po njenom zahtjevu, tužite-

ljica je 18.6.2013. godine urgirala donošenje odluke po zahtjevu, a 15.7.2013. godine ponovo tražila od tuženog donošenje odluke. Kako tuženi nije donio odluku po zahtjevu, tužiteljica je 12.12.2013. godine podnijela tužbu zbog „ćutanja uprave“ koju je sud rješenjem od 20.10.2014. godine odbacio, navodeći da tužiteljica nije iskoristila pravo žalbe protiv prvostepene odluke, pa da je tužba preuranjena. Nakon toga, 16.12.2014. godine tužiteljica je izjavila žalbu Ministarstvu rada i boračko-invalidske zaštite, a dana 16.11.2015. godine podnijela urgenciju. U međuvremenu (27.02.2015. godine) tuženi je donio odluku kojom je odbio zahtjev tužiteljice. U pouci o pravnom sredstvu je navedeno „nezadovoljna strana protiv ove odluke može u zakonskom roku pokrenuti sudski postupak“. Tužiteljica je 23.12.2015. godine podnijela tužbu zbog nedonošenja odluke po žalbi i zahtjevu, koju je nižestepeni sud pobijanom presudom odbio uz obrazloženje da nema osnova za donošenje presude zbog „ćutanja uprave“.

Zahtjevom za vanredno preispitivanje te presude tužiteljica osporava njenu zakonitost smatrajući da su bili ispunjeni uslovi da sud odluči o ispunjenosti uslova za podnošenje tužbe zbog „ćutanja uprave“.

Odluka

Vrhovni sud Republike Srpske odlučujući o predmetnom zahtjevu je, prije svega, našao da je data pouka o pravnom sredstvu nedorečna, odnosno pogrešna (zbog čega stranka ne može imati štetne posljedice), te da, suprotno stavu nižestepenog suda, protiv odluke Fonda tužiteljica ima pravo žalbe (drugostepeni organ je Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite). Dalje, odredbom člana 8 Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 109/05 i 63/11; dalje: ZUS) je regulisano da se pod uslovima iz člana 17 tog zakona upravni spor može pokrenuti i kada nadležni organ o zahtjevu, odnosno žalbi stranke nije donio odgovarajući upravni akt. Da bi tužba u upravnom sporu zbog „ćutanja uprave“ bila opravdana potrebno je da se ispune dva procesna uslova: prvi, da je ćutanje konačno sa stanovišta upravnog postupka, tj. da je žalba iscrpljena, i drugi, da je stranka posebnim podneskom (urgencijom) tražila donošenje odluke po žalbi. Podrazumijeva se da je u odnosnoj upravnoj stvari dozvoljeno vođenje upravnog spora. Kako proizlazi da je tužiteljica uz tužbu priložila dokaze da je izjavila žalbu protiv odluke prvostepenog organa, da je podnijela urgenciju za rješavanje po žalbi, to je po ocjeni ovog suda nižestepeni sud trebao odlučiti o opravdanosti tužbe zbog „ćutanja uprave“. Budući da je nižestepeni sud pogrešno zaključio da protiv prvostepenog akta (zbog pogrešno date pouke o pravnom sredstvu) nije dozvoljena žalba, pa nije vršio ocjenu ispunjenosti procesnih uslova za podnošenje tužbe zbog nedonošenja odluke po žalbi tužiteljice, to je pobijana presuda, kako to pravilno ističe tužiteljica, zahvaćena povredama odredaba ZUS-a, kao i odredaba Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik RS“ br. 13/02, 87/07, 50/10 i 66/18), zbog čega je predmetni zahtjev valjalo uvažiti, pobijanu presudu ukinuti i predmet vratiti na ponovno odlučivanje.

Predmet 11 o U 015616 16 Uvp – Porez na dobit, član 5 u vezi s članom 6 stavovi 1 i 8 Zakona o porezu na dobit i članovi 9 i 21 stav 1 Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dobit

Činjenice i navodi iz zahtjeva za vanredno preispitivanje presude

Pobijanom presudom odbijena je kao neosnovana tužba izjavljena protiv osporenog akta tuženog kojim je odbijena žalba tužioca izjavljena protiv prvostepenog rješenja kojim je naloženo tužiocu kao poreskom obvezniku da radi otklanjanja nepravilnosti u poslovanju, koje se odnose na prijavljivanje i plaćanje poreskih obaveza po osnovu poreza na dobit, izvrši plaćanje utvrđenih poreskih obaveza na odgovarajuće račune javnih prihoda, u iznosima, na ime glavnog duga i kamata i u roku, bliže utvrđenom dispozitivom tog rješenja. Odbijanje tužbe obrazloženo je razlozima prema kojima je os-

poreni akt zakonit jer je donesen u skladu s odredbama člana 5 i u vezi s članom 6 stav 1, te članom 8 Zakona o porezu na dobit („Službeni glasnik RS-a“ br. 91/06-57/12; dalje: ZPD).

Zahtjevom za vanredno preispitivanje te presude tužilac pobija njenu zakonitost zbog povrede ZPD-a, ističući da ni tuženi ni sud nisu dali valjane argumente kojim se potvrđuje činjenica da ukupni stvarni rashodi po osnovu gubitka zaliha uslijed isteka roka trajanja lijekova nisu posljedica tehnološkog procesa i ne mogu biti redovan i neophodan rashod koji se odnosi na ostvarivanje oporezivih prihoda s obzirom da je promet lijekovima njegova osnovna djelatnost, kao i u pogledu rashoda koji se odnose na naknadno odobreni rabat.

Odluka

Po ocjeni ovog suda, istek roka trajanja lijeka se ne može povezati s gubitkom na zalihama predviđenim odredbom člana 21 stav 1 Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dobit („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 129/06 do 73/11; dalje: Pravilnik). To nije predviđeno ni u Prilogu 2 Pravilnika, pa iako se radi o izvjesnom tehnološkom procesu, nema osnova za primjenu navedene odredbe Pravilnika. Međutim, imajući u vidu odredbe Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima („Službeni glasnik BiH“ br. 58/08), i to odredbe koje regulišu način postupanja s lijekovima kojima je istekao rok trajanja (član 93 stavovi 1, 2 i 3, članovi 94 i 95), osnovano tužilac ukazuje da lijekovi kojima je istekao rok trajanja ne mogu biti u prometu i da ih mora zbrinuti na propisani način. Zbog toga ti lijekovi za tužioca predstavljaju trošak koji je od uticaja na njegov prihod i koji se treba posebno utvrditi. Ta mogućnost je data u odredbi člana 21 stav 8 Pravilnika, što u postupku nije učinjeno. Kako u osporenom aktu nedostaju razlozi zbog čega se lijekovi kojima je istekao rok trajanja, koji se smatraju farmaceutskim otpadom, kao i iznos naknadno odobrenog rabata knjižen na osnovu tzv. „knjižne obavijesti“, ne mogu priznati kao trošak tužioca koji je neophodan i koji direktno utiče na prihod, to nije bilo moguće cijeliti zakonitost tog akta, a time ni pobijane presude, koja u suštini prihvata razloge obrazloženja tuženog kao ispravne. Iz iznijetih razloga, ovaj sud je predmetni zahtjev uvažio, te pobijanu presudu preinačio na način da je tužbu uvažio i osporeni akt poništio.